Oikeusministeriö NEUVOSTORAPORTTI OM2018-00520

LAVO Isoaho Johanna(OM), Aittoniemi Eeva(OM) 10.12.2018

Asia
Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 6.-7.12.2018; oikeusasiat

Kokous
Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 07.12.2018 - 07.12.2018

Osana digitaalisten sisämarkkinoiden pakettia neuvosto hyväksyi yleisnäkemyksen direktiivistä, jolla säännellään tavaran kauppaa koskevia sopimuksia. Useat jäsenvaltiot toivat vielä esiin seikkoja, joihin trilogineuvottelujen yhteydessä palataan. Trilogineuvotteluihin liitetään myös neuvottelut digitaalisia sopimuksia koskevasta direktiivistä.

Neuvosto hyväksyi yksimielisesti yleisnäkemyksen perheoikeuden instrumentin Bryssel II asetuksen artikloista. Johdanto-osan ja liitteiden työstämistä jatketaan. Saatavien siirtoa koskevasta asetuksesta tilannekatsaus.

Määräenemmistön turvin neuvosto hyväksyi yleisnäkemyksen sähköistä todistusaineistoa koskevasta E-evidence-asetuksesta pohjaksi tulevia EP-neuvotteluja varten. Suomi ja kuusi muuta jäsenvaltiota (DE, NK, CZ, EL, HU, LV) ilmoittivat, etteivät ne hyväksy kompromissia. KOM:lta odotetaan ehdotuksia neuvottelumandaateiksi asiaa koskeviin kv.neuvotteluihin.

EPPO-pääsyyttäjän hakuaika päättyy 14.12 ja jäsenvaltioiden on nimettävä 3 ehdokasta Euroopan syyttäjiksi maaliskuuhun 2019 mennessä.

Tietojen säilyttämistä (data retention) koskien ehdotettiin, että komissio tekisi asiasta laajan selvityksen jatkotyötä varten, ottaen huomioon EUT:n oikeuskäytännön. Ehdotus sai laajaa kannatusta. Asian käsittelyä jatketaan.

Hyväksyttiin vastavuoroista tunnustamista koskevat neuvoston päätelmät. Työtä jatketaan Romanian EUPJ-kaudella.

Työtä EU:n liittymiseksi Euroopan ihmisoikeussopimukseen jatketaan. Suomi korosti asian tärkeyttä.

Eurojust teki esityksen oikeusviranomaisten tietojenvaihdon tehostamisesta ja modernisoinnista. Ehdotus sai tukea jäsenmailta. Asiaan palataan.

EU US OSA-ministerikokouksessa sovittu mm. vaaliturvallisuusdialogin käynnistämisestä.

Romania esitteli EUPJ-kautensa painopisteitä.

LAINSÄÄDÄNTÖKÄSITTELYT

1.Direktiivi tavarakauppaa koskevasta sopimusoikeudesta

Yleisnäkemys
Asiakirja 14951/18 +COR1

PJ totesi tavoitteena olevan, että direktiivi saadaan hyväksyttyä EP:n kanssa käytävien neuvottelujen jälkeen vuoden 2019 alkupuolella. Samassa paketissa tarkoitus on hyväksyä myös digisisältöjä koskeva direktiivi, josta neuvoston kanta on vahvistettu jo aikaisemmin.

Komissio totesi pitävänsä PJ:n ehdotusta tasapainoisena kompromissina, jossa on saavutettu täysharmonisointia, mutta samalla turvattu tarvittavaa joustavuutta. Sekä yritysten edut että kuluttajien suoja on huomioitu.

Lähes kaikki jäsenvaltiot käyttivät puheenvuoron. Puola ilmoitti, ettei se voi tukea neuvoston yleisnäkemystä. UK pidättäytyi ottamasta kantaa. Muut jäsenvaltiot antoivat PJ:n kompromissiesitykselle tukensa, mutta samalla useat jäsenvaltiot nostivat esiin monia huolenaiheita, joihin trilogineuvotteluissa odotetaan vielä palattavaksi. Nämä huolenaiheet liittyvät mm. harmonisaation tasoon, oikeussuojakeinoihin ja niiden hierarkiaan, älytavaroita koskevaan sääntelyyn ja todistustaakkaan. Lisäksi monet muistuttivat tavarankauppadirektiivin ja digisisältödirektiivin kokonaisuudesta, jonka tulee olla johdonmukainen. Neuvoston pöytäkirjaan liitetään myös joidenkin jäsenvaltioiden kirjallisia lausumia.

Myös Suomi tuki PJ:n ehdotusta neuvoston yleisnäkemykseksi ja korosti, että on tärkeää, että tämä tasapaino säilyy myös neuvotteluissa EP:n kanssa. Suomelle erityisen tärkeää on joustavuus virhevastuuajan pituudessa ja mahdollisuus säätää kansallisesti reklamaatiovelvollisuudesta.

PJ veti keskustelun yhteen toteamalla, että neuvoston yleisnäkemys on hyväksytty pohjaksi EP:n kanssa käytäviä neuvotteluja varten. PJ on vakuuttunut siitä, että neuvottelut saadaan päätökseen ennen kevään EP-vaaleja.

2.Bryssel IIa –asetus (uudelleenlaatiminen)

Yleisnäkemys
Asiakirja 14784/18

Kyseessä oli yleisnäkemyksen hyväksyminen tärkeän perheoikeudellisen instrumentin artikloista. Johdantokappaleiden ja liitteiden työstämistä jatketaan myöhemmin. Työtä on tehty jo yli 2 vuotta ja tavoite on saada asetus valmiiksi ennen EP vaaleja. PJ listasi esityksen etuja kuten sen, että lapsille annetaan tilaisuus tulla kuulluksi. Ehdotuksella on selkeytetty sääntöjä koskien esimerkiksi lapsikaappausta. PJ kiitti tiettyjä maita siitä, että perustelluista huolenaiheista huolimatta valmiita hyväksymään kompromissin. PJ muistutti, että asetuksen taakse tarvitaan yksimielisyys.

Komissio totesi puheenvuorossaan, että nyt on viimein aika päästä yksimielisyyteen säännöistä perheoikeuden alalla. Säännökset helpottavat menettelyitä ja vähentävät kustannuksia ja aikaa. Tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevista välillisistä menettelyistä on luovuttu. Uudet täytäntöönpanosäännöt lisäävät oikeusvarmuutta. Lasten palauttamismenettelyihin nopeuttamiseen KOM erityisen tyytyväinen. Poikkeusmahdollisuuksia on rajattu. Ehdotuksessa on hyvää se, että pääsääntönä lapsen kuuleminen. Tuomiot ja päätökset voivat vapaasti liikkua. Taataan parempi yhteistyö keskusviranomaisten välillä. Oikeudellinen yhteistyö ja keskinäinen luottamus parantuvat.

Työ ei pääty tähän vaan sitä pitää jatkaa Romanian EUPJ- kaudella työstäen liitteitä ja johdantoa. Erittäin tärkeä ja arvokas päätös, joka edellyttää yksimielisyyttä.

Suomi tuki muiden ohella yleisnäkemystä. Moneen Suomelle tärkeään kohtaan oli saatu parannusta neuvottelujen kuluessa.

PJ totesi yhteenvetonaan, että yleisnäkemys on hyväksytty.

3. Asetus saatavien siirrosta
Tilanneselvitys
Asiakirja 14498/18

Otettiin tiedoksi tilanneselvitys asetusehdotuksesta koskien saatavien siirtoa. PJ:n mukaan monessa asiassa on saavutettu edistystä mutta soveltamisala ja perussäännöt sovellettavasta laista ovat vielä avoimia kysymyksiä. Ehdotusta tulee tarkastella siinä valossa, että vaikuttaa rahoitusmarkkinoihin.

Komissio totesi, että asia on hyvin monimutkainen, mutta kyseessä on tärkeä väline yritysten lainarahoituksen saamiseksi, myös pk-yrityksille. Eurooppa johtaa myyntilaskujen rahoitusmarkkinoita. Lainvalintakysymyksiin ja siihen, kuka omistaa saatavan rajat ylittävissä tilanteissa, on saatava oikeusvarmuutta. Meillä ei ole tällä hetkellä johdonmukaista säännöstöä. Rooma I asetuksen neuvotteluissa yritettiin ratkaista asia, mutta sopimukseen ei päästy. Nyt tämä tehtävä pitää viedä päätökseen. Lainsäädännössä on nyt aukko.

Jäsenvaltioista puheenvuoron käytti vain Alankomaat, joka korosti muun muassa asian monimutkaisuutta ja sitä miten tärkeää on varata tarpeeksi aikaa jatkoneuvotteluihin. Työ jatkuu Romanian EU-puheenjohtajakaudella.

4. Asetus sähköistä todistusaineistoa koskevista esittämis- ja säilyttämismääräyksistä
Yleisnäkemys
Asiakirja
15020/18 + COR1

PJ-maa AT noteerasi esittelypuheenvuorossaan kahdeksan oikeusministerin, ml. ministeri Häkkänen, lähettämän kirjeen puheenjohtajamaalle ja komissiolle (20.11.2018), joka osoittaa, että neuvottelut asetusehdotuksesta ovat olleet vaikeita.

Komissio piti kompromissiehdotusta hyvänä pohjana, joskin komissio on huolissaan kolmesta neuvoston tekemästä muutoksesta komission alkuperäiseen ehdotukseen. Ensinnäkin KOM on ehdottanut tarkastelumenettelyä (review procedure) niiden palveluntarjoajiin kohdistuvien ristiriitaisten velvollisuuksien käsittelyä varten, jotka perustuivat kolmannen valtion lainsäädäntöön. Artiklaa 15 ei pitäisi poistaa. Toiseksi KOM katsoi, ettei ehdotuksen pitäisi kattaa vankeusrangaistusten täytäntöönpanoa. Kolmanneksi katsoi, että oikeusviranomaisen ennakollinen vahvistus määräykselle tarvitaan aina, ml. kiiretilanteissa. Useita KOM ehdotuksia on kuitenkin neuvoston yleisnäkemyksessä säilytetty, minkä vuoksi KOM voi hyväksyä muita muutoksia, ml. notifikaatiomenettelyn arkaluonteisimmille tiedoille. KOM toivoo, että trilogineuvottelut voidaan aloittaa mahdollisimman nopeasti.

Lähes kaikki jäsenvaltiot käyttivät puheenvuoron. Neuvoston yleisnäkemykselle ei antanut tukea Suomi ja kuusi muuta jäsenvaltiota (DE, NL, CZ, EL, HU, LV).

Suomi totesi sähköisen todistusaineiston tärkeyden. Koska valmisteltavana oleva instrumentti on uudenlainen, Suomi olisi toivonut, että työtä olisi vielä jatkettu sellaisen kompromissin löytämiseksi, että mahdollisimman moni jäsenvaltio voisi tukea sitä. Nyt ehdotettu teksti ei vielä ole riittävän tasapainoinen. Suomi on erityisen huolissaan yksityisyyden suojasta ja muista perusoikeuksista, tietyistä keskeisistä oikeusperiaatteista sekä suvereniteettiin liittyvistä seikoista. Esittämämme ratkaisu on kaikkien tiedossa: palveluntarjoajan jäsenvaltion viranomaisten roolia tulisi vahvistaa kunnollisella notifikaatiomenettelyllä. Tämä parantaisi asetuksen toimivuutta käytännössä ja nopeuttaisi menettelyjä, koska palveluntarjoajien ei tarvitsisi arvioida oikeudellisia seikkoja eikä määräyksen antavan viranomaisen tarvitsisi tarkastella muiden jäsenvaltioiden lainsäädäntöjä tai perustavanlaatuisia intressejä. Valitettavasti PJ:n ehdotus notifikaatiojärjestelmäksi ei ole riittävän vahva eikä Suomi voi tukea neuvoston yleisnäkemystä. Tulevissa neuvotteluissa tulee jatkaa työtä niin, että perustavanlaatuiset intressit turvataan ja että asetus toimii myös käytännössä.

Muut puheenvuoron käyttäneet antoivat PJ:n kompromissiehdotukselle tukensa. Monet muistuttivat, että ovat tehneet jo merkittäviä kompromisseja notifikaatiomallia vaativien jäsenvaltioiden suuntaan. Tuotiin myös esiin, että instrumentin tehokkuus ja tietojenvaihdon nopeus tulee säilyttää. Kyse on EU-maan oikeusviranomaisten vahvistamista määräyksistä.

PJ totesi keskustelun yhteenvetona, että nyt hyväksytty neuvoston yleisnäkemys on ainoastaan pohja neuvotteluille EP:n kanssa. Vaikka enemmistö tukee PJ:n ehdotusta, jotkut jäsenvaltiot ovat ilmaisseet selkeitä epäilyksiä. PJ toivoo, että ne jäsenvaltiot, jotka eivät vielä voineet tukea asetusehdotusta tässä vaiheessa, voisivat tukea neuvotteluiden lopputulosta trilogien jälkeen.

5. Muut asiat: Käsiteltävänä olevat säädösehdotukset
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

PJ kävi läpi vireillä olevien säädösneuvottelujen käsittelyvaihetta.

MUUT KUIN LAINSÄÄDÄNTÖASIAT

6. Neuvotteluvaltuutus Budapestin yleissopimuksen toista lisäpöytäkirjaa varten
Tilannekatsaus

7. Neuvotteluvaltuutus EU:n ja USA:n välistä sähköisen todistusaineiston parempaa saatavuutta koskevaa sopimusta varten
Tilannekatsaus

Asiakohdat 6 ja 7 käsiteltiin yhdessä. Komissio vakuutti työskentelevänsä mahdollisimman nopeasti antaakseen ehdotuksen ko. neuvottelumandaateiksi.

8. EPPO-asetus: täytäntöönpano
Komission tilannekatsaus
15276/2018 INIT

Komissio antoi tilannekatsauksen Euroopan syyttäjänviraston toiminnan käynnistämiseen. Euroopan pääsyyttäjänvirka on haussa ja hakemusten määräaika päättyy 14.12. Jäsenvaltioita on pyydetty nimeämän kolme ehdokasta Euroopan syyttäjiksi maaliskuuhun 2019 mennessä. EPPO:n asianhallintajärjestelmää kehitetään yhteistyössä jäsenvaltioiden asiantuntijoiden kanssa.

9. Tietojen säilyttäminen: sähköisen viestinnän tietojen säilyttäminen

Tilannekatsaus
14319/18
PJ esitteli pj:n tausta-asiakirjan pohjalta asiaa. Kyse on sähköisen viestinnän tietojen säilyttämistä rikosten selvittämistä varten. Vireillä on asiaan liittyviä ennakkoratkaisupyyntöjä EUT:ssa. Jäsenvaltioiden toivottiin osallistuvan näiden käsittelyyn.

Komissio kertoi aikomuksestaan järjestää kohdennettuja konsultaatioita asian jatkovalmistelemiseksi ja pyrkivänsä kuulemaan eri tahojen näkemyksiä asiasta. Keskustelussa useat jäsenvaltiot toivoivat komissiolta asian laajaa selvittämistä EUT:n oikeuskäytäntö huomioiden. Asiaan palataan vuonna 2019.

10. Vastavuoroinen tunnustaminen rikosasioissa –päätelmät
Hyväksyminen
Asiakirja 14540/18 +COR1

Komissio muistutti puheenvuorossaan, että Euroopassa tarvitaan toimivaa oikeudellista yhteistyötä. Rikokset eivät tunne maidenvälisiä rajoja ja niitä tulee päättäväisesti torjua niin, että rajoja ylittävät menettelyt sujuvat. KOM:n prioriteetti on varmistaa välineiden täytäntöönpano koko EU:n alueella. KOM tekee tällä hetkellä viiden vastavuoroisen tunnustamisen instrumentin täytäntöönpanosta arviota. Muutama jäsenmaa esitti päätelmiä tukevan puheenvuoron. PJ totesi yhteenvetona, että hyväksyttiin päätelmät.

11. EU:n liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen
Tilannekatsaus

Komissio kertoi tehneensä oikeudellisia arvioita koskien EUT:n liittymissopimusluonnoksessa ongelmalliseksi huomioimiaan seikkoja. PJ pyysi komissiota ottamaan ripeästi askeleita tässä asiassa.

Suomi piti asian merkitystä korostavan ja edistymistä toivovan puheenvuoron.

12. Muut asiat
a) Rikosoikeuden digitalisointi EU:ssa
Eurojustin esitys
14585/18

Eurojustin edustaja esitteli näkemyksiään oikeusviranomaisten tietojenvaihdon tehostamisesta ja modernisoinnista. Eurojust on huolissaan siitä, ettei oikeusviranomaisten rajat ylittävään tietojenvaihtoon ole tietoturvallisia yhteyksiä. Oikeusviranomaiset tarvitsevat tiedonjakoa toistensa välillä reaaliajassa. Sisäasioiden hankkeet (esim. yhteentoimivuus) eivät koske Eurojustia ja myös rahoituksen osalta on olemassa epäsuhta verrattuna lainvalvontaviranomaisten virastoihin.

Ehdotukset saivat jäsenvaltioilta tukea ja asian jatkoselvittämistä toivottiin. Asiaan palataan.

b) EU:n ja Yhdysvaltojen oikeus- ja sisäasioiden ministerikokous (Washington, 8. ja 9. marraskuuta 2018)
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia
12894/18

PJ-maa kertoi EU-US kokouksen tuloksista. Uutena yhteistyöaiheena on noussut esiin vaalivaikuttaminen.

c) Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma
Tammikuussa 2019 puheenjohtajamaana aloittava Romania esitteli PJ-kautensa ohjelmaa. Romania jatkaa Itävallan pj-kaudella aloitettua työtä. Epävirallinen OSA-ministerikokous pidetään 7.-8.2.2019 ja OSA-neuvoston kokoukset 7.-8.3.2019 ja 6.-7.6.2019.

-Oikeusministereiden lounaalla keskusteltiin antisemitismin torjunnasta.

Suomen edustajat
PE Marja Rislakki, KP Pekka Timonen ja muu virkamiesdelegaatio

Asiakirjat
Yllä esityslistan kohdittain

Liitteet

Viite

Asiasanat	oikeus- ja sisäasiat
Hoitaa	**OM, SM, UM**
Tiedoksi	EUE, STM, TEM, TULLI, VM, VNK, VTV